

29. *Potrestaná zrada*

Můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, kdyby se nevědělo, nic by se nevyprávělo, ale co víme, to si povíme – jednu romskou pohádku.

Byl jeden král a královna. Ten král s královnou měli prince. Jednoho dne, takhle u oběda, když seděli všichni společně za stolem, král, královna i ten jejich chlapec, začali debatovat, že by se princ měl oženit, dokud ještě otec s matkou žijí.

A tak, můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, ta královna povídá: „Poslyš, synáčku, jdi světem, jak je svět široký, jak je dlouhý, a najdi si dívku, která by se mi podobala.“

Princ na to: „Mami, to asi půjde těžko. To půjde těžko najít dívku, která by se ti podobala.“

Ale matka odpověděla: „Poslyš, synáčku, jdi tam, co ženy perou prádlo, k potoku jdi, dobře se rozhlédni, třeba ji najdeš, a uspořádáme svatbu.“

Princ jde, můj sladký, požehnaný, jde světem, jak je svět široký, jak je dlouhý, byl i tam, kde ženy perou prádlo, nenašel nic. Nic nenašel.

Přijde domů a otec se ptá: „Tak co, synáčku, vyhlédl sis ženu?“ „Samozřejmě nevyhlédl.“

„A byl jsi všude?“

„Byl.“

„A poslyš, staval ses taky u našeho suseda, u toho ševce?“ Hned vedle nich bydlel švec, co spravoval boty.

„Tam že bych ji našel?“ nevěří princ.

„Jo, tam,“ povídá matka, „jen se tam vyprav. Jednou jsem to ševcovic děvče viděla, to jsem celá já.“

Princ zaklepal u ševce na dveře.

„Dobrý den, ševče.“

„I tobě, pane princi. Muselo se stát něco velmi důležitého, že k nám přicházíš. Bydlíme tu jako susedi spoustu let, ale aby nás od vás za tu dobu někdo navštívil, to ještě ne.“

Princ povídá: „Poslouchej, ševče, máš prý dceru na vdávání.“
„Mám.“

„Vzal bych si ji za ženu.“

„Vy se nám posmíváte a to se nehodí.“

„Neposmíváme se, myslíme to docela vážně.“

Ševcovic děvče vchází do světnice, švec ji ukazuje princovi, z prince se vytratil život. To je matka, to je celá matka!

„Tak co, ševče, dáš mi svou dceru za ženu?“

„Dám. Hurá do toho, do toho, ať je honem svatba.“

Vzali se, byla svatba, veliká svatba, hráli na ní Romové z Rakús, já byl s nimi, dali mi tam napít pálenky, tak to všechno vím.

Svatba skončila, žijou. Žijou týden, umře otec, ten starý král. Mladý se nijak nemrzí, uvažuje takto: Osmdesát let, to už si člověk může umřít, v pořádku. A krále pohřbili.

Nadešel druhý týden, můj milý, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, umřela matka, stará královna.

Princ povídá: „Ženo, nic si z toho nedělej, oba byli staří, měli svá léta, museli umřít.“

V pořádku, pohřbili matku. A co se nestalo, můj sladký, požehnaný, nadešel třetí týden, a princovi umřela žena.

Princ povídá: „Jak je to možné? Jak to mohlo takhle dopadnout, jen tři týdny spolu, a žena je mrtvá. Nedá se nic dělat, je to vůle boží.“

Vzal mrtvou, položil ji na váhu, zvažil, navážil tolik písku, kolik ona měla kilo, písek položil do rakve a pohřbil ho na hřbitově. Mrtvou ženu sebral a osobně ji odnesl do zadní cistry, do zadní komnaty. Pak vzal sud, k sudu přisunul židli, sud nastavil pod oči a plakal. Plakal rok. Plakal krvavé slzy. Sud už byl úplně plný, úplně plný jeho krvavých slz. Můj sladký, požehnaný, je vidět, že princ byl opravdu velice smutný.

Pánbůh na nebi se už na to nemohl dívat, div neplakal s ním. Sebral se a za princem.

Vejde k němu do pokoje: „Dobrý den, jasný princí.“

„Tobě taky, tatíku. Bydlím tady mnoho let, ale vás jsem tu ještě neviděl.“

„Já chodím světem a koukám, jak lidé žijou.“

Princ vytáhl peněženku, dal Pánubohu pár haléřů. Když plakal, nemohl chodit do práce, a tak už sám mnoho peněz neměl.

„Co se tu proslýchá, princí, co je tu nového?“

„Ach tatíku, jsem na tom špatně, stala se mi ošklivá věc.“

„Co se ti stalo?“

„Podívejte se, dal jsem se dohromady s touto ženou, co tu teď leží mrtvá, žil jsem s ní tři týdny; první týden umřel otec, druhý týden mi umřela matka, třetí týden umřela ona, má žena. A já nemám pokoj, stýská se mi po ní, nedělám nic jiného, než pláču, zůstal jsem sám.“

Pánbůh povídá: „Poslouchej, jasný princí, něco ti poradím.“

„Co to bude, tatíku?“

„Podívej, synáčku, dám ti tři proutky, tři cedulky, cedulky položíš ženě na hrud', pomodlíš se tři otčenáše, tři zdrávasy, šlehneš mrtvou třikrát třemi proutky a ona ti vstane. A chtěl bys, chlapče, vědět, kdo jsem já?“

„To bych rád věděl, tatíku.“

„Tak pojď ven.“

Pánbůh zavedl prince na louku, z nebe se spustil zlatý provaz, Pánbůh si ho uvázal kolem žeber, takhle pod pažďím, utáhl uzel, a provaz vytáhl Pánaboha do nebe.

„Panebože, to byl Pánbůh,“ povídá princ, padne na kolena a modlí se. Pak vstal, jde do pokoje, rovnou k mrtvé ženě. Jen jestli je pravda, co ten starý tatík povídal. Položil mrtvé na hrud' tři cedulky, pomodlil se, šlehl jí třikrát třemi proutky – vstala.

Povídá: „Dobrý muži, proč jsi mě vzbudil, tak pěkně jsem spala.“

Ale můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, tak spí jen ti, co jednou zradí.

No, ona byla už předtím krásná, ale jak vstala z mrtvých, byla ještě krásnější, prostě štramačka, bylo na co koukat.

Povídá: „Poslyš, muži, pamatuj, co se tu stalo, jeden týden umře otec, druhý týden umře matka, třetí týden umřu já. Já už tu v tom zámku bydlet nebudu. Jestli chceš se mnou žít, tak pojď, půjdeme pryč, daleko, do nějakého jiného státu.“

„Má krásná ženo, udělám všechno, jak řekneš.“

A tak si sbalili různé potřeby a pustili se do světa.

Jdou, přišli do cizího státu, vejdou do hotelu. Hoteliér se ptá, co si budou přát, jestli něco k jídlu či k pití, on že je hoteliér, že všechno zařídí.

„Poslyš, hoteliére,“ povídá princ, „jestli jsi dobrý člověk, necháš si tu na nějakou chvíli mou ženu, dáš ji do zvláštního pokoje, tam jí budeš nosit jídlo a pití, kolik si jen bude přát. Až se vrátím, všechno ti zaplatím.“

Hoteliér povídá: „Jasný princí, neděláš dobře. Dnes je tu vojenská zábava, znáš přece vojáky, nenechají ženskou na pokoji, každá jim musí patřit, všimnou si té tvojí, a co se stane pak, za to já neručím.“

„Jen se neboj, moje žena je pořádná a poctivá, jen ji zamkni do pokoje, nos jí jídlo a pití, nikoho k ní nepouštěj a bude to. Já ti dobře zaplatím.“

Princ si totiž zapomněl ve svém zámku ty tři cedulky a tři proutky, co dostal od Boha, a tak se pro ně chtěl vrátit. Sebral proutky, cedulky, no můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, bylo mu líto nechat tam zámek, tak ho proměnil v jablko, strčil jablko do kapsy a vzal si je s sebou na památku.

Jde zpátky, rovnou na zábavu. Svlékl si kabát, pověsil na věšák, šálu taky i klobouk, všechno. A teď uvažuje, je tam žena nebo není? Ale mezitím se s princovou ženou dal dohromady jeden generál. Ten generál ji navedl, aby až princ přijde zpátky na zábavu, sebrala generálovy hodinky a strčila je princí do kapsy u kabátu. Generál že pak zavolá: Zavírá se, a udělá u každého osobní prohlídku, voják nevoják, civil necivil, prostě prohlídka se vztahuje na každého.

Můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, ta zrádná

žena šla a hodinky strčila princovi do kapsy u kabátu, který si tam pověsil na věšák.

Generál si stoupne za předsednický stůl: „Zavírá se!“ křičí, „zavírá se. Vojáci, víte, že na vojně musí být disciplína, vojsko si nesmí dovolit to, co civilové, jde se domů. Ale dříve než odejdete, musím u každého udělat osobní prohlídku, protože se mi ztratily hodinky.“

A tak chodí generál od jednoho k druhému: „Promiň, kamaráde, ale hodinky, to je drahá věc, musím tě prohlídnout.“

Hledá, u nikoho nic nenašel. A visí tam ve věšáku princův kabát. Generál strčí ruku do kapsy, vytáhne hodinky.

„Všichni se podívejte, princ a krade vojákům hodinky!“

Pak rozpustil zábavu, v lokále zůstali jen králové, generálové, majoři a podobně, a že budou prince soudit. Diskutovali, jakou mu mají přichystat popravu. Princ naslouchá.

„Já mám tu připomínku,“ povídá ten špinavý generál, „abychom prince zastřelili.“

Pánové souhlasili. Princ pěkně poprosil, jestli by ho před smrtí nepustili na dvě hodiny do města na procházku. Ty dvě hodiny mu povolili.

Princ jde po městě, hledá hrobaře, který ho bude pohřbívat. Vejde k němu.

„Dobrý den, můj milý, drahý hrobaři.“

„I tobě, pane.“

„Mám jednu důležitou věc, jen nevím, chceš-li pro mě něco udělat. Dnes mě odsoudili k smrti zastřelením. Jestli jsi dobrý člověk, provedeš, oč tě poprosím, dám ti za to velké peníze.“

„No, jen pověz, pane.“

„Pohřbí mě tady na hřbitově, normálně mě zaházejí hlínou, jak se patří, u mého hrobu bude stát vojenská stráž. Ty vezmeš tyhle tři cedulky a tyhle tři proutky, sežeň si k ruce dva šikovní pomocníky, odhážete lopatou hlínu, položíš mi na hrud' tři cedulky, pomodlíš se, třikrát mě mrtvého šleheš třemi proutky a bude.“

Princ dal hrobníkovi spoustu peněz, ani vám nemůžu říct kolik, prostě měl nadosmrti. Pak se princ vrátil zpátky k pá-nům, a ti ho zastřelili. Zastřelili a pochovali na hřbitově, v pořádku.

U hrobu stojí vojenská stráž. A hrobař – *to je pěkná pohádka, ne?* – co neudělá!

Jde do lékárny: „Dobrý den, pane lékárníku, máte prosím uspávací pálenku?“

„Ježíšmarjá, o něčem takovém jsem ještě nikdy neslyšel.“

„Jste přece lékárna, ne? Uspávací pálenku tu někde musíte mít.“

„Dobře, chlapče, a kolik ti jí mám nalít?“

„Plný demižon.“

Hrobař zaplatil a jde na hřbitov. Pálenky si ani nelízl, ale křičí a zpívá:

„Jsem opilý, pil jsem pálenku, není mi zima, pil jsem pálenku. A ti vojáci, hlupáci, tam mrznou na stráži.“

Uslyšeli ho: „Docela by se hodilo, kdyby nám dal hrobař také napít, však bychom mu zaplatili.“

Hrobař jde dál a pořád si zpívá.

„Jsem opilý, pil jsem pálenku, je mi teploučko, a vojáci, hlupáci, tam mrznou.“

No, poprosili ho, a on jim nalil z demižonu do pusy. Okamžitě usnuli. Hrobař se svými pomocníky odházal hlínu, raz dva, otevřeli rakev, dal princovi na hrud' cedulky, pomodlil se, šlehl ho třikrát třemi proutky, princ vstal.

„Dobrý člověče, tak dobře se mi spalo, proč jsi mě budil?“

„Spal jsi jako člověk, kterého zradili.“

Hrobař vzal prince k sobě domů.

„Co ti mám zaplatit za to, cos pro mě udělal?“

„Už jsi mi zaplatil, v pořádku.“

„Poslyš, hrobaři, nevíš tady v městě o krejčím?“

„Vím.“

„Ale ne krejčí pro civily, vojenský krejčí.“

„Vím. Bydlí tam, co je samoobsluha, kousek dál v domku se zelenými okny.“

Princ se sebral, jde za krejčím, dal si ušít generálskou uniformu, hodnost, všechno. Pak se vypraví do státu, kde teď bydlela jeho žena se zrádným generálem. Dal si napsat pozvánky, rozeslal je do každého státu, všem králům, všem generálům, grófům, knížatům, aby přišli tam a tam na zábavu, kterou pořádá nový generál. Přišli všichni, přišel i ten špinavý generál s princovou ženou.

Zábava začala. Princ nechal lidi chvíli tancovat, pak si stoupl k předsednickému stolu, volá: „Zavírá se!“

Když se zavírá, tak se zavírá. Chtěli se rozejít.

Ale princ povídá: „Pánové, kdo z vás jsou králové, generálové a podobně, tak tu zůstaňte, musíme projednat jednu vážnou záležitost.“

No, zasedli, můj sladký, požehnaný, ať vyjde pravda najevo, zasedli, a nový generál, ten princ, povídá:

„Co se má udělat, pánové, s tím, kdo špinavě zradil?“

„Napřed nám musíš vysvětlit, jak to bylo, koho zradil, jak k tomu došlo.“

„Došlo k tomu tak, pánové,“ povídá ten nový generál, princ. „Byl jeden král a královna a ti měli syna. Královna řekla, aby si našel ženu, která by jí byla podobná. Když takovou našel, štramačka, bylo na co koukat, umřel napřed otec, druhý týden umřela matka, třetí týden umřela ta žena. Princ pro ni rok plakal. Celý sud krvavých slz naplakal. Ale Pánubohu se ho zželelo, spustil se z nebe a dal princovi tři cedulky, tři proutky, a tak princ mrtvou ženu přivedl zpátky k životu,“ a nový generál vyprávěl pak všechno, jak to šlo za sebou. „Že mě zradila s cizím chlapem, to ještě nic není, ale že mě dala zastřelit pro všivé hodinky, které jsem neukradl, za to ji, pánové, suďte.“

Soudili takto: „S člověkem, který takto špinavě zradí, se nedá udělat nic jiného než ho zastřelit.“

Ale princ povídá: „Ne, pánové, přivezte mně dřevo, to dřevo

polijeme naftou, pak její maso bude jíst on a jeho maso bude jíst ona, až z nich nezbudou než holé kosti. Kosti spálíme v ohni, prach z nich hodíme do vody, aby z těch dvou nezůstalo nic, aby už nikdy více nežili na světě.“

Pak přistoupil k ženě: „Poznáváš mě?“

„Poznávám.“

„Rok jsem pro tebe plakal krvavé slzy, proč jsi to udělala?“

Pak s těmi dvěma naložil tak, jak řekl. Kosti spálil a prach nasypal do vody, aby se zrada už nikdy nemohla vrátit na svět, aby ti dva už nikdy více na tom světě nežili.

Tu pohádku znám mnoho let. Chodil k nám takový starý Rom z polské strany, a ten mi ji vyprávěl.